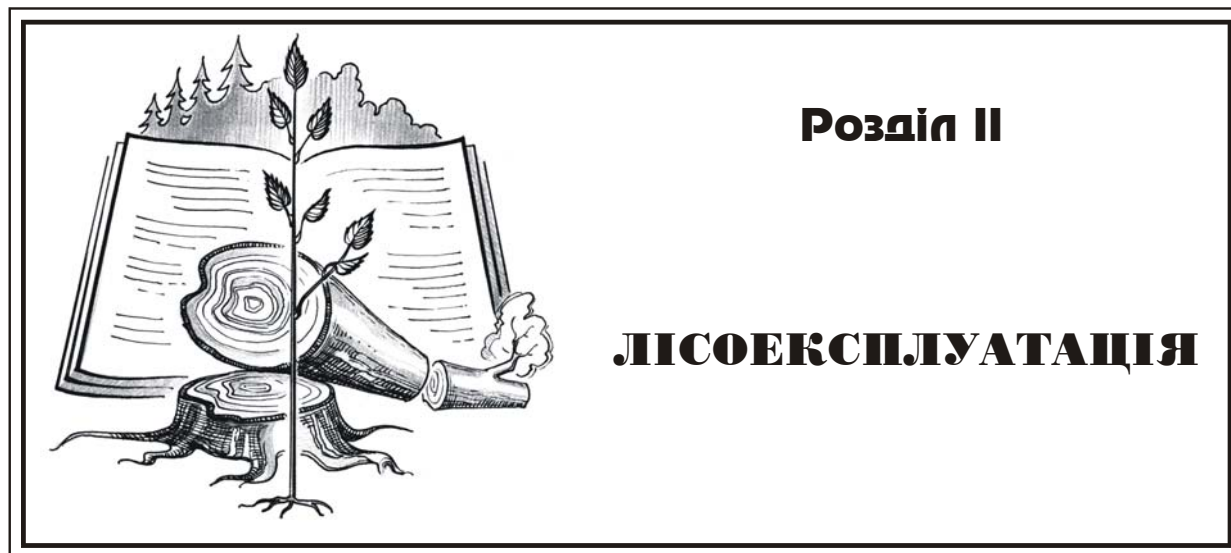

УДК 630*624

В.З. Холявка – УкрДЛТУ

НАЦІОНАЛЬНА ЛІСОВА ПОЛІТИКА ЩОДО ВІДТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

На основі проведення аналізу лісової політики європейських країн та національної лісової політики України запропоновано пріоритетні напрямки в лісовій політиці щодо відтворення і використання лісових ресурсів у контексті реформування лісового господарства.

V.Z. Kholiyavka – USUFWT

National forest policy of forest resources restoration and usage in the framework of forest sector reformation

Main priorities of forest policy about forest resources restoration and usage have been proposed in the framework of forest sector reformation and on the basis of the European countries forest policies and national forest policy of Ukraine analysis.

Виконаний нами аналіз лісової політики європейських країн, національної практики лісокористування та наукових робіт у сфері лісового господарства [1-4] дозволив зробити такі висновки:

1. Україні варто проводити національну лісову політику, спрямовану на збільшення лісистості території. Поряд з тим, необхідно враховувати те, що Україна характеризується найбільш продуктивними в Європі сільськогосподарськими угіддями, які є придатними для ведення висококонкурентного сільськогосподарського виробництва. У зв'язку з цим резерви збільшення лісистості території України є невеликими (більшість науковців сходиться на думці, що лісистість повинна становити близько 20 % [5]).
2. Заліснення мало придатних для сільськогосподарського виробництва земель варто здійснювати деревними породами, що найбільш пристосовані до місцевих умов виростання і дозволяють створювати екологічно стійкі і безпечні насадження.

3. Оскільки санітарно-вибіркові та прохідні рубки перетворюються в Україні у промислову заготівлю лісоматеріалів на шкоду екологічним суспільним функціям, варто за допомогою інструментів лісової політики (у першу чергу, за допомогою кореневих платежів та економічних санкцій) стримувати цей деструктивний процес, який наносить шкоду лісовому менеджменту і суперечить принципам сталого ведення лісового господарства.
4. Україні не варто проводити довготермінову лісову політику, спрямовану на накопичення стратегічних запасів деревини на корені, оскільки така політика, як показує досвід Європи, призводить до дестабілізації довкілля і погіршення екологічної безпеки. Крім того, вона призводить до втрат валового доходу лісовласників. У зв'язку з цим за допомогою кореневих платежів доцільно запобігати прояву деструктивних змін (шляхом зниження рівня кореневих платежів за деревину, що відпускається в рубку у перестійних лісових насадженнях).
5. Необхідно проводити лісову політику, яка була б спрямована на розвиток мережі доріг у лісах України, залінення лісових і нелісових земель, охорону лісів від пожеж та шкідників.
6. Пріоритет у національній лісовій політиці щодо залінення повинен надаватися гірським територіям, лісистість яких на терені Львівської області зменшилася впродовж останніх двох тисячоліть на 77 %, а верхня межа гірських лісів знизилася на 200-300 м [2, 5]. Подібне зниження лісистості відбулося в інших гірських областях (Закарпатській, Івано-Франківській та Чернівецькій).

Лісову політику України щодо використання лісових ресурсів варто проводити з врахуванням стану лісів, їх економічного, екологічного та соціального значення. Міжнародний і національний досвід лісової політики в галузі використання лісових ресурсів [1-3] дає підставу зробити такі висновки:

1. За допомогою інструментів лісової політики (в тому числі за допомогою кореневих платежів) варто стимулювати комплексне використання компонентів ДМФР.
2. Національна лісова політика повинна передбачати підтримку національної деревообробної і целюлозно-паперової промисловості, оскільки внутрішній ринок продукції лісового господарства є найбільш надійним (відповідно його потрібно захищати у першу чергу) [2, 3].
3. Варто за допомогою економічних інструментів (у першу чергу, за допомогою митних платежів) стримувати експорт круглих лісоматеріалів та сприяти експорту продукції глибокої механічної, хіміко-механічної та хімічної переробки деревини.
4. За допомогою інструментів лісової політики (головним чином, за допомогою екологічної сертифікації продукції) варто стимулювати споживання в меблевій промисловості цільної та екологічно чистої деревини.
5. Заготівля деревини повинна здійснюватися в межах розрахункової лісосіки і не призводити до порушення лісових екосистем. У зв'язку з цим варто вводити екологічні обмеження на застосування екологічно

вразливих технологій, наприклад, таких, що передбачають використання в лісі гусеничних тракторів.

6. Регулювання віку рубки лісу необхідно здійснювати методами, що не призводять до послаблення суспільних функцій лісу та зниження якості продукції і прибутковості лісового господарства.

Національну лісову політику щодо відтворення і використання лісових ресурсів необхідно проводити в Україні в тісному взаємозв'язку з реформуванням лісового господарства на засадах ринкової економіки. Ці засади викладені в альтернативному проекті "Лісового кодексу України", що розроблений на кафедрі економіки і менеджменту лісових підприємств Українського державного лісотехнічного університету (в розробленні проекту цього закону брав участь автор цієї роботи) [6].

Обсяги рубок лісу (включаючи освітлення і очищення) доцільно регулювати за допомогою такого інструменту лісової політики, як проект організації лісового господарства. Досвід європейських країн (у першу чергу, скандинавських) свідчить про те, що лісовпорядкування є дієвим інструментом лісової політики. Національна лісова політика щодо відтворення і використання лісових ресурсів повинна базуватися на принципах, що проголошені у статті 27 альтернативного проекту "Лісового кодексу України". До них можна віднести: принцип державної підтримки лісового господарства; багатоцільового використання лісових ресурсів; сталого лісокористування; однаково справедливої лісової політики щодо лісів всіх форм власності; стимулювання збереження біологічного та генетичного різноманіття; зростання комплексної продуктивності лісів та раціонального використання лісових ресурсів [6]. Всі ці принципи національної лісової політики тісно пов'язані з основним принципом міжнародної лісової політики, що був проголошений у Ріо-де-Жанейро (1992) – принципом сталого розвитку лісового господарства.

Література

1. Сиякевич І.М. Екологічна і лісова політика. – Львів: Український державний лісотехнічний університет, 2001. – 202 с.
2. Сиякевич І.М. Економіка лісокористування: Навчальний підручник. – Львів: ІЗМН, 2000. – 402 с.
3. Сиякевич І.М. Інструменти екополітики: теорія і практика. – Львів: ЗУКЦ, 2003. – 188 с.
4. Петров А.П. Экономические и правовые основы национальной лесной политики// Лесное хозяйство. – 1997, № 2. – С. 6-8.
5. Довідник з питань економіки та фінансування природокористування і природоохоронної діяльності. – К.: Геопринт, 2000. – 412 с.
6. Сиякевич І.М., Соловій І.П., Мельник С.О., Холявка В.З., Ковалишин В.Р. Проект "Лісового кодексу України"// Деревообробник. – 2000, № 15 (57). – С. 4-7.